

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. kovo 8 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski, Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko, susipažinęs su 2023 m. vasario 24 d. paduotu **ieškovės UAB „Vaidora“** kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 24 d. nutarties peržiūrėjimo

nustatė:

Panevėžio apygardos teismas 2022 m. balandžio 12 d. sprendimu ieškinį atmetė ir pripažino, kad 2018 m. birželio 8 d. trečiojo asmens UAB „LitCon“ ir ieškovės UAB „Vaidora“ tiekimo ir statybos rangos sutartis, 2019 m. liepos 30 d. UAB „LitCon“ ir UAB „Vaidora“ papildomas susitarimas prie tiekimo ir statybos rangos sutarties ir 2019 m. liepos 31 d. UAB „LitCon“ ir UAB „Vaidora“ reikalavimo teisės perleidimo sutartis yra niekiniai ir negaliojantys nuo jų sudarymo momento sandoriai; taip pat priteisė iš UAB „Vaidora“ atsakovei UAB „Molėtų švara“ 6248,39 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. lapkričio 24 d. nutartimi panaikino Panevėžio apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. sprendimo dalį dėl restitucijos taikymo ir dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, perdavė šias civilinės bylos dalis pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, o Panevėžio apygardos teismo 2022 m. balandžio 12 d. sprendimo kitą dalį palikti nepakeistą.

Kasaciniu skundu ieškovė UAB „Vaidora“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 24 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti.

Ieškovės kasacinis skundas grindžiamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346 straipsnio](#) 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliamų teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovės paduotas kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai netinkamai taikė ir aiškino [CK](#) normas, reglamentuojančias reikalavimo teisės perleidimą ir nukrypo nuo atitinkamos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos, todėl nepagrįstai pripažino reikalavimo teisės perleidimo sutartį negaliojančia, nustatydami kad reikalavimo teisės perleidimo sutartis laikytina neatsiejama susijusia su papildomu susitarimu prie subrangos sutarties ir iš nuo jo priklausančia. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad kai pagal cesijos sutartį pradinis kreditorius perduoda savo reikalavimo teisę naujam kreditoriui, jis nustoja būti prievolės šalis, o vietoj jo prievolėje atsiranda naujasis kreditorius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-545/2009](#)). Kreditoriaus reikalavimo teisė, kaip prievolinė subjektinė teisė, yra savarankiškas civilinių teisių santykių objektas, todėl gali būti perleista kitam asmeniui bendraisiais pagrindais be skolininko sutikimo ([CK 6.101 straipsnio](#) 1 dalis); reikalavimo teisės perleidimo sutarties pagrindu perleista tik trečiojo asmens reikalavimo teisė, bet šios sutarties pagrindu atsakovė netapo (ir nesiekė tapti) rangos sutarties su ieškove šalimi.
2. Teismai netinkamai aiškino sutartis ir jų tarpusavio ryšį, nepagrįstai nustatė, kad subrangos sutartis ir jos papildomas susitarimas neatsiejama susijęs su reikalavimo teisės perleidimo sutartimi. Dėl šios priežasties teismai nepagrįstai sprendė, kad negaliojant subrangos sutarčiai ir papildomam susitarimui, reikalavimo teisės perleidimo sutartis negalioja, o ieškovas kaip naujas kreditorius neįgyjo reikalavimo teisės į atsakovę.
3. Teismai, konstatuodami sandorių negaliojimą, nesilaikė kasacinio teismo nurodytos sąlygos *ex officio* sandorių negaliojimui vertinti – sandorių negaliojimo akivaizdumo sąlygos. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo konstatuota, kad sandorio negaliojimas turi būti toks akivaizdus, kad nereikėtų papildomai aiškintis bylos aplinkybių ir rinkti bei tirti papildomų įrodymų. Jeigu aplinkybė, kad sandoris yra niekinis, nėra akivaizdi, būtina laikytis bendrųjų įrodinėjimo taisyklių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 2 d. nutartis [Nr. 3K-3-30-1075/2019](#)). Jei niekinio sandorio akivaizdumo sąlyga nėra tenkinama, teismas gali intis nagrinėti ir spręsti ginčą dėl aplinkybių, suponuojančių kokio nors sandorio bei tirti su tuo susijusius įrodymus tik esant šalies reikalavimui pripažinti tokį sandorį negaliojančiu, pareikštam ieškiniu ar priešieškinio forma.
4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad kai tiekėjas visiškai įvykdo įsipareigojimus pagal neteisėtai sudarytą viešojo darbų ar paslaugų pirkimo sutartį, restitucija kaip niekinio sandorio padarinys negalima, nes perkančioji organizacija negali tiekėjui gražinti priimtų darbų ar paslaugų. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. liepos 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-339/2010](#)). Atsakovė gavo rangos sutarčių darbo rezultatus, juos pati savo valia priėmė, patvirtinusi darbų tinkamumą, o darbų rezultatais naudojosi sutarčių naudos gavėjai. Todėl atsakovė turėjo prievolę sumokėti už atliktus darbus. Sudarius reikalavimo teisės perleidimo

sutartį, tokią prievolę atsakovė privalėjo įvykdyti tinkamam kreditoriui (ieškovei), o to nepadariusi, iki šiol nėra tinkamai įvykdžiusi prievolės pagal rangos sutartį ([CK 6.44 straipsnio](#) 1 dalis). Byloje teismo sprendimu įtvirtinta padėtis, kai perkančioji organizacija sumokėjo pinigus tiekėjui, kuris nėra atlikęs darbų pagal viešojo pirkimo sutartį. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2011 m. liepos 8 d. nutartyje [Nr. 3K-3-320/2011](#), labai panašioje situacijoje, kai dėl darbų atlikimo susitarta ir darbai buvo atlikti pažeidžiant VPĮ imperatyviai nustatytas procedūras, konstatavo, kad neteisėtos buvo procedūros, o ne darbų rezultatas. Toje byloje kasacinis teismas nusprendė, kad darbų rezultatas yra perduotas įvykdžius rangos sutartį, jo grąžinti neįmanoma, todėl, už procedūrų teisėtumą susitariant dėl darbų atlikimo ir juos vykdant esant atsakingai perkančiajai organizacijai, jai tenka prievolė sumokėti už darbus net ir tada, kai viešojo pirkimo procedūros prieštaravo imperatyvioms įstatymo nuostatomis ir todėl yra neteisėtos.

5. Jeigu kasacinis teismas sprendė, kad šioje byloje negali būti taikomi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyje [Nr. 3K-3-320/2011](#) išaiškinimai ir reikalavimo teisės perleidimo sutartis negalioja, o pagal dėl kokių nors priežasčių negaliojančią reikalavimo teisės perleidimo sutartį mokėjimas negali būti vykdomas, tada byloje turi būti taikomas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 29 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartyje e3K-7-89-378/2016 pateiktas išaiškinimas: „išplėstinė teisėjų kolegija formuoja tokią teisės aiškinimo ir taikymo taisyklę: tuo atveju, kai tiekėjas pareiškia ieškinį perkančiajai organizacijai dėl apmokėjimo už suteiktas paslaugas pagal sutartį, kuri pripažįstama niekine, ieškovo reikalavimas (atsiskaitymo pagal sandorį klausimas) nagrinėtinas remiantis taisyklėmis, reglamentuojančiomis niekinio sandorio padarinių taikymą, ir nustatius, kad tokios sutarties pagrindu atsakovo užsakymu paslaugos faktiškai buvo suteiktos, taikytinos be pagrindo įgyto turto ar nepagrįstą praturtėjimą reglamentuojančios teisės normos ([CK 6.237 straipsnio](#) 1 dalis, 6.240 straipsnis, 6.242 straipsnio 1 dalis).“

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliamą tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti UAB „Vaidora“ direktoriui D. D. už UAB „Vaidora“ kasacinį skundą sumokėtą 986 (devynis šimtus aštuoniasdešimt šešis) Eur žyminį mokestį 2023 m. vasario 23 d. UAB „Paysera“.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Andžej Maciejewski

Antanas Simniškis

Algirdas Taminskas